

Liv overhovedet ikke kan fremmes, hvis det ikke føres i fuld Frihed og under Menighedens egen Afgørelse. I det andet Tilfælde skal alt lægges hen til Staten, som skal regulere alt og sørge for, at det i Kirken bliver saaledes, som Staten ønsker det. Jeg synes, at allerede denne meget dybe Mod-sætning tyder paa, at der maa være noget ved Grundtvig, der gør, at man kan komme til meget forskellige Opfattelser af ham, og det skyldes formodentlig hans Aands Rigdom. Men jeg tvivler derfor om, at Venstres ærede Ordfører og den højtærede Undervisningsminister med Rette kan frakendes Navn af Grundtvigianere, fordi de har en Opfattelse, der er forskellig fra de ærede Medlemmers, eller fordi det ærede Medlem Hr. Moltesen tillader sig at anbefale de foreliggende Lovforslag, eller den højtærede Undervisningsminister gaar med til Bispervalg under en Form, som jeg i øvrigt ikke er særlig begejstret for. Jeg tror ikke, at dette udelukker, at man med Sandhed kan paaberaabe sig Grundtvig. Jeg skal for mit Vedkommende heller ikke have det mindste imod, at man vil sige, hvad man fra visse Sider i den sidste Tid har sagt til mig, at jeg er Grundtvigianer, fordi jeg ikke blot mener, at Grundtvig har betydet saa umaadelig meget for vort kirkelige Liv, men har givet klart Svar paa Spørgsmaal, som er af afgørende Værdi for det kristelige Liv; jeg mener i Modsætning til en Kollega af mig, at Grundtvig netop i Øjeblikket er den Mand, som vi trænger til, fordi han klart har hævdedet det grundkristelige.

Det ærede Medlem Hr. Povlsens Bemærkninger, som ogsaa den højtærede Kirkeminister nu sidst replicerede til, løb nu ud i dette, at Udviklingen siden 1855 havde været en saadan, at man nu faktisk havde denne brede Folkekirke, hvor Præsteløftet ikke længere betød noget, men at vi nu skulde gribe Lejligheden til endelig at faa det afskaffet. Det er i øvrigt ganske interessant, at i det ene Tilfælde (Hr. Borgbjerg fører altsaa det grundtvigske til, at vi skal afskaffe Statskirken, i det andet Tilfælde fører det til, at vi skal afskaffe Præsteløftet. Der er altsaa rig Variation i det grundtvigske. Det ærede Medlem Hr. Povlsen kom nu ind paa min Bedømmelse af, hvordan Situationen med Hensyn til Kirkens Læreforhold var, og forkastede min Vurdering af Højesteretsdommen i Arboe-Rasmussens Sag, idet han erklærede, at man ikke kunde tage Hensyn til, hvad der kun var en enkelt Assessors Udtalelse; han vidste ikke noget om, at Højesteretsdommen betød noget saadant, som jeg

vilde mene. Hertil vil jeg nu sige, at det er ganske notorisk — og det blev ogsaa slaaet fast nu af den højtærede Kirkeminister —, at vor Kirke er konfessionelt bundet. Det er da ogsaa ganske interessant at se, hvor ivrig det ærede Medlem Hr. Povlsen er for, at vi, naar vi nu gaar til Gennemførelse af Loven om Indførelse af dansk Kirkelov i Sønderjylland, dog endelig maa faa strøget Indledningens til Christian den Femtes Danske Lovs 2den Bog, som netop taler om Symbolerne. Naar Opfattelsen er den, at Præsteløftet ikke betyder noget, er det dog ganske mærkeligt, at man kan være saa ængstelig ved, at der stadig væk er en Symbolbundethed og en Aflæggelse af Præsteløftet, som staar i Forbindelse med dette.

Men lad mig minde om, at man for ikke saa overdreven mange Aar siden — saa vidt jeg ved, var det i 1901 — fra det saakaldte kirkelige Samfund af 1898 rettede en Henvendelse til Kirkeministeriet om at faa ændret Præsteløftet, saaledes at det ikke længere havde den evangelisk-lutherske Karakter, som det hidtil havde haft. Da fik man fra Kirkeministeriet det Svar, at Præsteløftet vel ikke gælder Symbolernes Bogstav, og der vil ikke blive grebet ind overfor mindre Læreafvigelser; men Præsteløftet maa stadig være affattet saaledes, at der *kan* gribes ind, naar man staar overfor aabenbar Fornægtelse af den kristne Tro. Thi „Folkekirken er et Kirkesamfund, ikke en Fællesanstalt til Varetagelse af Folkets religiøse Tarv“. Det er netop den samme Stilling, som Højesteret hævdede, idet det meget bestemt udtaltes i Højesteretsdommen, at man regnede med Vranglæretilfælde; den danske Folkekirke var ikke løst af dette konfessionelle Baand; og denne Opfattelse hævdede Højesteret paa officios Maade — efter Sædvane gennem det fællesnordiske retsvidenskabelige Tidsskrift —, og det i Udtryk, der, saa vidt jeg kunde forstaa, netop var rettet imod det ærede Medlem personlig, idet han paa det Tidspunkt havde holdt en Række Møder rundt omkring, hvor han havde givet en Fortolkning af Dommen, som nu blev slaaet ned.

Naar det ærede Medlem mener, at Udviklingen siden 1855 herhjemme har indført Lærefrihed, og han paa den anden Side mener med denne Opfattelse at staa som Repræsentant for Grundtvigianismen i egentlig Forstand, vil jeg dog minde ham om den Debat, der førtes i 1854 og følgende Aar, og som hang sammen med, at man fra grundtvigsk Side havde stillet sig paa en anden Maade overfor Luthrs lille Kate-